

פעילות 3: הערכת אמינות מקור מידע והשוואה

קראו את הכתבה הבאה:

כך תבדילו בין שפעת החזירים לשפעת רגילה

מומחי מכון וייצמן פרסמו היום רשימת תופעות ייחודיות לשפעת החזירים, כדי להקל במעט את חששות הציבור וגם כדי לסייע להבחין בין שפעת רגילה לבין נגיף ה-H1N1

מעובד מתוך חדשות 2 | חדשות 2 | פורסם 27/08/09 21:48

כבר דובר רבות על כך ששפעת החזירים היא למעשה סוג של שפעת רגילה. בתי החולים והמרפאות השונות קראו "לא להגיע עם סימפטומים של שפעת רגילה", ובכל מקרה - [נגיף ה-H1N1 ממשיך לגבות קורבנות](#). במכון וייצמן פרסמו היום שורה של הנחיות לציבור הרחב, ובראשן - איך להבחין בין התקררות רגילה שכולנו חווים, לבין שפעת חזירים שבה צריך לטפל בבית החולים. *חום: בשפעת הרגילה החום עולה בהדרגה, בעוד בשפעת החזירים הוא מתחיל בפתאומיות ב 39 מעלות.

- * כאב ראש: בשפעת רגילה - כאב לא חזק, שפעת חזירים: כאב ראש חזק מאוד.
- * צמרמורת: בשפעת רגילה מידי פעם, בשפעת החזירים צמרמורת תכופות.
- * עייפות: בשפעת רגילה - בינונית, בשפעת החזירים - עייפות קיצונית.
- * כאב גרון: בשפעת רגילה - מודגש, בשפעת החזירים - קל.
- * שיעול: בשפעת רגילה - בעוצמה נמוכה, בשפעת החזירים - שיעול יבש ורצוף.
- * נזלת: בשפעת רגילה - חזקה, סתימת כלי נשימה. בשפעת החזירים: לא שכיח, במקרים בודדים.
- * כאבי שרירים: בשפעת רגילה בעוצמה בינונית, בשפעת חזירים בעוצמה גבוהה.
- * צריבה בעיניים: בשפעת רגילה - קל, בשפעת החזירים - בעוצמה גבוהה.

הנגיף יכול לחיות 10 שעות על משטח חלק

במכון פרסמו גם רשימת שאלות ותשובות נפוצות הקשורות למחלה.

- * כמה זמן הווירוס נותר חי על ידיות או משטח חלק? עד 10 שעות
- * עד כמה יעיל אלוהול לניקוי הידיים? הוא הורג את הווירוס מיד
- * כיצד נוכל להימנע מהדבקה? להימנע ממגע הידיים בפנים, בעיניים, באף ובפה. להימנע משהייה בחברת אנשים חולים. לשטוף את הידיים סביב 10 פעמים ביום.
- * האם המים בבריכות מעבירות את הווירוס? לא, בגלל הכימיקלים הנמצאים במים.
- * מה הסיכוי להדבק שוב באותה מחלה? כפי הנראה אפס אחוז, מכיוון שהגוף התחסן מפני הווירוס.
- * היכן נמצא הווירוס בחלל? אדם הנושא אותו המתעטש או משתעל, הווירוס יכול להישאר על משטחים חלקים: ידיות, כסף, נייר, מסמכים, כל עוד יש מספיק לחות. מכיוון שלא ניתן לחטא את כל הבית, מומלץ לשמור על היגיינת הידיים.
- * האם הווירוס תוקף יותר אסמטיים? כן, אלו רגישים יותר, אך מכיוון שמדובר בוירוס חדש כולנו יכולים להיות רגישים.
- * האם העובר עלול להיפגע כשהאם נדבקת? אנו לא יודעים אילו תופעות עלולות להיווצר כי מדובר בוירוס חדש.
- * כיצד נוכל להימנע מהדבקה? להימנע ממגע הידיים בפנים, בעיניים, באף ובפה. להימנע משהייה בחברת אנשים חולים. לשטוף את הידיים סביב 10 פעמים ביום.
- * האם המים בבריכות מעבירות את הווירוס? לא, בגלל הכימיקלים הנמצאים במים.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף המפמ"רים
הפיקוח על הוראת מוט"ב

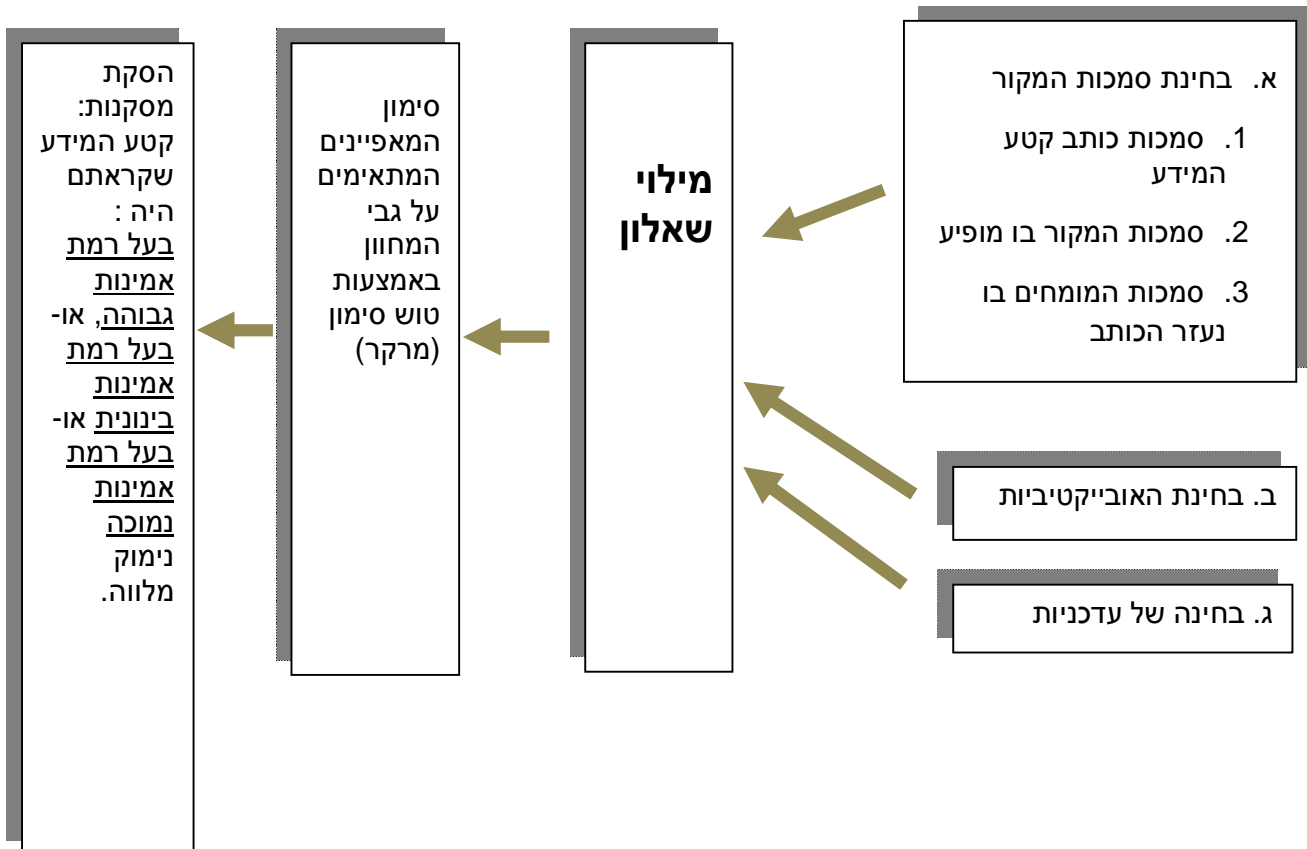
חלק 1: הערכת אמינות מקור מידע

בפעילות זו נלמד להעריך את אמינות מקור המידע.
בפעילויות הקודמות למדתם לאסוף נתונים המאפיינים את קטעי המידע שקראתם.
בפעילות זו נלמד להעריך את קטע המידע לפי הנתונים שנאספו.
לפעילות זו מספר חלקים:

- חלק א' - קריטריונים שונים להערכת אמינות מקור מידע
- חלק ב' - טופס שאלות מנחות להערכת אמינות מקור מידע
- חלק ג' - מחוון לבדיקת אמינות מקור מידע.
- חלק ד' - טבלת מחוון ריקה.

מערך בדיקה של הערכת אמינות של מקור מידע

הקריטריונים:

חלק א'-קריטריונים להערכת אמינות

כל קטע מידע יש לבחון לפי הקריטריונים הבאים:

א. בחינת סמכות מקור אשר כוללת:

1. סמכות כותב קטע המידע: יש לבדוק האם הכותב הינו בעל סמכות בתחום הנושא הנכתב. למשל: פרסום של תחזית ע"י חזאי מזג אויר ולא ע"י משורר וכו'.
2. סמכות המקור בו מופיע קטע המידע: יש לבדוק אם המקור בו מופיע הקטע הינו כתב-עת מדעי-פופולארי, ספר לימוד, אנציקלופדיה או עיתון יומי. סביר להניח שכתב עת מדעי יהיה עבורנו אמין יותר מאשר דף אחורי בעיתון יומי, כשהנושא הוא מדעי, ולהיפך – אם הכתבה היא חדשותית, נצפה לראות אותה בדף הראשון של עיתון יומי.
3. סמכות המומחים בהם נעזר הכותב - לעיתים הכותב אינו מומחה בתחום, אבל הוא מראיין מומחה, מצטט את דבריו, או מעביר אותם בדיוק רבה. במקרה כזה נעריך את קטע המידע כאמין גם אם הכותב אינו מומחה.

ב. בחינת האובייקטיביות: חשוב לבדוק אם הכותב מבחין בין עובדות ודעות, אם המידע נועד למטרות פרסום, אם המידע כתוב מטעם מקור בעל עניין. למשל: מאמר מדעי-פופולארי על חשיבות לקיחת ויטמינים, שנכתב על ידי התזונאי המועסק על ידי חברת התרופות המשווקת את הויטמינים, יהיה חשוד בחוסר אובייקטיביות.

ג. בחינה של עדכניות המידע: יש לבדוק תאריך פרסום קטע המידע. יש להעריך את העדכניות בהתחשב באופי המידע. מידע העוסק באירוע חדשותי (כגון דיווח על אסון טבע) עשוי להתחדש תוך שעות, מידע העוסק בפיתוחים טכנולוגיים מתחדש בקצב מהיר יותר ממידע העוסק בגילויים מדעיים. בכל מקרה, יש להפעיל שיקול דעת.

חלק ב' - שאלות מנחות להערכת אמינות מקור המידע

שאלות לבדיקת סמכות:

סמכות המידע מוערכת ע"פ שלושה מדדים: א. סמכות כותב המידע

ב. סמכות המקור

ג. סמכות מקורות המידע של הכותב

1. סמכות כותב קטע המידע

- מהו תחום הידע בו עוסק קטע המידע? (לדוגמא-רפואה, טכנולוגיה וכו')

- מהו סוג קטע המידע?

- מהו סוג ותחום ההתמחות של כותב קטע המידע? (לדוגמא-עיתונאי, רופא, חוקר בנושא אקלים וכו')

- מהי ההתאמה בין נושא קטע המידע ותחום ההתמחות של כותבו?

---

2. סמכות המקור בו מופיע קטע המידע

- מהו המקור בו מופיע קטע המידע? (לדוגמא- אתר אינטרנט, ספר, עיתון)

- מהו סוג המידע שמכיל האתר/ המקור בו מופיע הקטע? (מידע בסיסי או מידע מפורט)

- לאיזה קהל יעד פונה האתר/ המקור בו מופיע הקטע? (לכל אחד, לקבוצת מומחים בנושא מסוים, וכו')

---

3. סמכות מקורות-המידע של הכותב

- מיהם המומחים שהכותב מביא את דבריהם? מהי התמחותם בתחום?

שימו לב- יש לשים לב אם הכותב מצטט את דברי המומחים או מוסר במילים שלו את הדברים כפי

שהוא הבין אותם מהמומחה. כאשר הדברים מצוטטים אמינותם עולה.

ב. שאלות לבדיקת אובייקטיביות

- האם קיימת הבחנה בין עובדות לדעות? כיצד?

- האם הכותב הינו בעל עניין לגבי הנושא עליו הוא כותב? איזה?

- האם הכותב מציג בקטע דעות מנוגדות או מפנה למקורות נוספים בהם הקורא יכול לקרוא דעות אלו?

ג. שאלות לבדיקת עדכניות המידע

- מהו תאריך פרסום קטע המידע? _____

- כמה זמן עבר מאז כתיבת קטע המידע ועד היום? _____

- כמה זמן עבר מאז האירוע המדווח (עבור תאור אירועים) ועד תאריך כתיבת קטע

המידע? _____

- במידה וקטע המידע פורסם באינטרנט, האם הכותב צרף קישורים למקורות עדכניים? מהם?

יש לזכור שהערכת העדכניות תלויה בנושא בו עוסק קטע המידע

ויש להפעיל שיקול דעת בכל מקרה.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף המפמ"רים
הפיקוח על הוראת מוט"ב

חלק ג'-מחווון לבדיקת אמינות מקור מידע

ג'- 1. לפניכם מחווון באמצעותו תוכלו להעריך אמינות קטעי המידע השונים

מידת הופעת הקריטריון בקטע המידע			קריטריון	
אינו מופיע	במידה מועטה	במידה רבה		
כותב הקטע אינו עוסק בנושא הנדון ולא ברור מהכתוב שהוא ראיין מומחים בתחום לצורך הכתיבה.	כותב הקטע אינו ידוע או שלא ידועה מידת ההכרות שלו עם התחום. או שהוא מתבסס על דברי מרואיינים שאינם בעלי סמכות בתחום	כותב הקטע מוכר וידוע בתחום, או נציג גוף מוכר וידוע בתחום. או מסתמך על דברי מומחה בתחום ומצטט את דבריו.	סמכות הכותב והמומחים שעל דבריהם הוא מסתמך	ס מ כ ו ת
המקור בו מפורסם המידע לא ידוע ולא מוכר, או שאינו שייך לתחום	המקור בו מפורסם המידע אינו ידוע או שלא ידועה מידת הקשר שלו עם התחום	המקור בו מפורסם המידע הוא גוף מוכר וידוע בתחום, עיתון מוכר או הוצאת ספרים ידועה.	סמכות הגוף המפרסם	
המידע אינו אובייקטיבי. סביר להניח שלמפרסם המידע ענין להסתיר או לגלות נתונים. הכותב מביע עמדות כאילו הן עובדות.	לא ידועה מידת האובייקטיביות של מפרסם המידע. יש ערבוב לעיתים בין עובדות ודעות.	למפרסם המידע אין עניין בהצגת נתונים מסולפים. הוא מוכר או שייך לגוף מחקר אובייקטיבי או לגוף ציבורי ללא עניין מסחרי בנושא הנדון. אין ערבוב בין עובדות ודעות	אובייקטיביות	
המידע אינו מעודכן, או שלא ידוע תאריך הכתיבה. בהתחשב בנושא בו עוסק הקטע, סביר להניח שחלו חידושים בתחום מאז הפרסום.	המידע די מיושן. בהתחשב בנושא בו עוסק הקטע, יתכן שחלו חידושים מאז הפרסום	המידע מעודכן מאד. במקרה של מידע חדשות, יש התאמה בין תאריך הכתיבה ותאריכי האירועים המדווחים, יש קישורים מעודכנים.	עדכניות	

ג' - 2. הערכת קטע המידע בעזרת המחווון :

רמת אמינות גבוהה - קטע המידע ייחשב כאמין מאד אם בכל הקריטריונים בחרתם בטור הראשון -

התאמה במידה רבה.

רמת אמינות נמוכה - קטע המידע יחשב כלא אמין אם בכל הקריטריונים בחרתם בטור השלישי - אין

התאמה.

כל התוצאות האחרות ימקמו את קטע המידע על דרגות ביניים של אמינות.

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף המפמ"רים
 הפיקוח על הוראת מוט"ב

חלק ד' – טבלת מחוון ריקה

עליכם לסמן ++; +; -; בהתאם למאפיינים שמצאתם.

מידת הופעת הקריטריון בקטע המידע			קריטריון
אינו מופיע	במידה מועטה	במידה רבה	
			מאפייני הכותב
			מאפייני הגוף המפרסם
			אובייקטיביות
			עדכניות

חלק 2: השוואה

1) השוו בין שפעת החזירים ובין שפעת רגילה בעזרת הטבלה הבאה:

2) במשבצות ריקות יש להוסיף קריטריונים .

שפעת עונתית	שפעת חזירים	קריטריונים
		גורם המחלה
		היצורים בהם גורם המחלה מצוי
		דרך ההדבקה
		סימפטומים אופייניים
		דרכי טיפול

3) א. מהן נקודות הדמיון בין שני סוגים אלה של שפעת?

ב. מהן נקודות השוני בין שפעת החזירים ושפעת עונתית?

4) א. לפי ההשוואה שערכתם, מדוע שפעת החזירים מעוררת כה הרבה חשש?

ב. האם חשש זה מוצדק? נמקו.